

15. DRŽAVNO PREVERJANJE USPOSOBLJENOSTI EKIP PRVE POMOČI

15th National evaluation of first aid teams' competences

Bojan Kuntarič* UDK 351.862:614.88

Povzetek	Abstract
<p>Petnajsto državno preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa sta 3. oktobra 2009 v Kranju organizirala Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter Glavni odbor Rdečega križa Slovenije. Namen preverjanja je bil okrepiti delo na področju prve pomoči v občinah, organizacijah, zavodih in podjetjih (ustanavljanje ekip, kadrovsko dopolnjevanje, usposabljanje članov, opremljanje itn.), da bi tako izboljšali sedanje stanje na področju prve pomoči v Sloveniji. Ob hudih naravnih in drugih nesrečah smo lahko soočeni z velikim številom poškodovanih in obolelih oseb naenkrat, pa tudi z okoliščinami, ki zdravstveni službi onemogočijo hiter dostop do prizadetega prebivalstva. V takšnih razmerah se pokaže pomen sil za zaščito, reševanje in pomoč, med katere spadajo tudi ekipe prve pomoči.</p>	<p>On 3 October 2009, the Administration of the Republic of Slovenia for civil protection and disaster relief and the Main committee of the Slovenian Red Cross organized the fifteenth national evaluation of the training level of first aid teams functioning as part of Civil protection and Red Cross units in Kranj. The aim of the evaluation was to intensify first aid activities in municipalities, organisations, institutes and companies (through team building, personnel structure augmentation, training for members, equipping, etc.) in order to improve the existing first aid organization in Slovenia. In case of major natural and other disasters the society can unexpectedly be faced with a big number of injured and sick people, but also with the circumstances preventing professional medical services to have quick access to the affected population. During such situations, the protection, rescue and relief forces including first aid teams come to the foreground.</p>

V Kranju je v soboto, 3. oktobra 2009, potekalo 15. državno preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa Slovenije. Na preverjanju je tako kot vsa leta do zdaj sodelovalo 13 ekip, ki so bile najboljše na regijskih preverjanjih, letos pa se jim je pridružila tudi štirinajsta ekipa, in sicer ekipa iz Srbije, ki je zmagala na evropskem festivalu prve pomoči v nemškem mestu Oldenburg. Posebno vrednost pa je preverjanju v Kranju dala množica osnovnošolcev, ki so se ga udeležili. Iz petih osnovnih šol in ene šole s prilagojenim programom je prišlo na delovna mesta in prikazne točke več kot 2300 otrok.

Na to je v pogovoru z novinarji opozorila tudi ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič, ki je dejala, da je ta dan pomemben, ne samo zato, ker so ekipe prve pomoči

pokazale visoko stopnjo svoje usposobljenosti in izurjenosti, temveč tudi zato, ker je bilo na ogled veliko reševalnih dejavnosti, ki jih izvaja sistem zaščite in reševanja. »Vse to naše znanje smo imeli priložnost pokazati mladim, predvsem pa osnovnošolcem iz Kranja. Ti so imeli v okviru svojega tehničnega dne priložnost srečati različne vidike in tipe pomoči, ki jih ponuja sistem zaščite in reševanja,« je med drugim povedala dr. Jelušičeva. »Pomembno je, da te mlade pridobimo, da tu začutijo priložnosti v prihodnosti tudi zase in se nam pridružijo. Skratka, danes smo tu, v Kranju, veseli vseh teh naših mladih zmagovalcev, zmagovalcev solidarnosti, tovarištva in zaupanja v sočloveka.«

Letošnje preverjanje so organizirali Mestna občina Kranj, Rdeči križ Slovenije, Uprava RS za zaščito in reševanje, Izpostava URSZR Kranj in Območno združenje Rdečega križa Kranj.

* Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, bojan.kuntaric@urszr.si

Slika 1:
Prijava ekip pri
organizatorju preverjanja
(foto: B. Kuntarič)
Figure 1:
Registration of teams
(photo: B. Kuntarič)

Prva pomoč je del temeljnega človekovega znanja

Že uvodoma je treba povedati, da prvi pomoči kot delu temeljnega, elementarnega in splošnega civilizacijskega znanja, ki ga mora imeti vsak človek, zadnja leta v sistemu zaščite in reševanja namenjajo veliko pozornosti. Prvič zato, ker želijo omogočiti širjenje tega znanja, in drugič, da opozarjajo na aktualnost najrazličnejših nesreč, predvsem teh, s katerimi se že srečujemo in izhajajo iz velikih vremenskih sprememb (najrazličnejše ujme in podobne nesreče).

»V Sloveniji se vsako leto zgodi od 13 do 15 tisoč najrazličnejših nesreč, največ seveda prometnih. Vanje so vpleteni ljudje, ki jim je potrebna prva pomoč. Temeljni interes na tem področju je, da bi čim več ljudi, zlasti med mladimi, obvladalo to znanje,« poudarja poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije Miran Bogataj. »Podpiramo tudi Rdeči križ, ki daje temu znanju poseben pomen in poskuša tečaje prve pomoči uvajati tudi v osnovnih šolah. Skupen projekt, ki ga imamo, je nov izbirni predmet v osnovnih šolah, to je varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki prav tako vključuje to znanje, in ga je Strokovni svet za osnovno šolstvo uvrstil na seznam izbirnih predmetov. Imamo še vrsto dejavnosti in med njimi velja poudariti tudi takšne, ki jih vodi Rdeči križ in so namenjene predvsem prebivalstvu. To so uporaba defibrilatorja, oživljanje, oživljanje dojenčkov in podobne dejavnosti.«

Kot pravijo strokovnjaki, je znanje prve pomoči med našimi državljani precej pomanjkljivo in bi ga morali nadgrajevati.

Prenova zasnove ekip prve pomoči

Dejstvo je, da smo v zadnjih letih v Sloveniji temeljito prenovili koncept ekip prve pomoči, saj jih je v precejšnjem delu prerasel čas, zato poskušamo uveljaviti bolj prilagodljive oblike organiziranja.

Rdeči križ Slovenije je tako leta 2008 že ustanovil 20 ekip, v ustanavljanju jih je naslednjih 10. V prvi fazi je RKS predvidel ustanovitev vsaj po ene ekipe v vsakem območnem združenju Rdečega križa (skupaj jih je 56). Druga faza predvideva, da bi vsaka občina imela svoje ekipe, in sicer občine, ki imajo od 5000 do 10.000 prebivalcev najmanj eno ekipo, na vsakih nadaljnjih 10.000 prebivalcev pa še po eno.

Pri ustanavljanju ekip so zelo dejavni tudi gasilci. Tako naj bi imeli v dveh ali treh letih približno 200 ekip, ki jih bo mogoče ob večjih nesrečah premikati z enega na drugi konec države.

Na kratko je preverjanje ocenil tudi generalni direktor Uprave RS za zaščito in reševanje mag. Boris Balant, ki je povedal: »Zavedati se moramo, da smo imeli pri preverjanju usposobljenosti ekip prve pomoči pred seboj zelo pisano družino. Govorim o ekipah prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa. To pa pomeni, da zelo razpršeno delujemo na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Ti tekmovalci, ki smo jih imeli pred seboj, so svojo strokovnost že dokazali na regijski ravni. To pomeni, da smo imeli zmagovalce trinajstih regij in predstavnike iz vse Slovenije. Torej, pomerili so se najboljši.«

Temu so podredili tudi vsakoletno preverjanje na regijski in državni ravni, ki je navadno oktobra vsako leto. Predpostavke, ki so jih preigravali na različnih deloviščih, so bile realne. Kazale in obsegale so tiste nesreče, s katerimi se sleherni med nami prej ali slej sreča v resničnem življenju.

»Temeljna cilja državnega preverjanja sta bila predvsem dva. Ključni cilj je bila širitev teh znanj in opozarjanje ljudi na dejstvo, da je znanje iz prve pomoči elementarno znanje, ki ga mora poznati vsak med nami in je izjemno uporabno v vsakodnevnem življenju. Z njim lahko v primeru nesreče

Skladno z Uredbo o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč ekipe za prvo pomoč organizirajo gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, šole ter drugi javni zavodi, ki opravljajo dejavnost vzgoje in izobraževanja, otroškega, invalidskega in socialnega varstva, nege starejših občanov, ter občine. Te navadno organizirajo ekipe za prvo pomoč v dogovoru s pristojnimi območnimi združenji Rdečega križa, lahko pa tudi v dogovoru z drugimi nevladnimi organizacijami. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje bo organizirala v dogovoru z Rdečim križem Slovenije in drugimi nevladnimi organizacijami ter občinami do 200 ekip za prvo pomoč, ki bodo ob večji nesreči sposobne delovati na območju vse države. Ekipe prve pomoči so sestavljene iz najmanj treh in največ šestih pripadnikov. Skladno z Merili za organiziranje in opremljanje enot za prvo pomoč se oblikujejo v ekipe, oddelke in vode.

pomagaš bližnjemu in ne nazadnje tudi sam sebi, ko se v določeni situaciji srečaš z nesrečo. Na preverjanju v Kranju smo poskušali ugotoviti, kakšna je in v katero smer gre pripravljenost ekip,« je povedal Miran Bogataj.

Kateri so bili cilji in smotri preverjanja

Preverjanje je potekalo skladno z doktrinarnimi načeli, ki veljajo za organiziranje in delovanje ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa v Sloveniji, in prilagojeno spoznanjem, ki veljajo za preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči v državah Evropske unije.

Cilji preverjanja:

- preveriti usposobljenost ekip prve pomoči za delovanje ob nesrečah v različnih okoliščinah;
- obnavljati praktično znanje članov ekip in s tem vzdrževati njihovo trajno usposobljenost za dajanje prve pomoči;
- pri članih ekip spodbujati težnjo po čim boljšem izvanjanju prve pomoči.

Smotri preverjanja:

- utrjevati znanje za preprečevanje nesreč, če pa do njih pride, kakovostno pomagati;
- preveriti delovanje ekip prve pomoči v množičnih nesrečah;
- preveriti znanje in izurjenost članov ekip prve pomoči;

Slika 2: Odrprtje preverjanja (foto: B. Kuntarič)

Figure 2: The opening of the evaluation process (photo: B. Kuntarič)

Slika 3:
Osnovnošolci so se pomerili
v gasilskih spretnostih.
(foto: B. Kuntarič)

Figure 3:
Primary school children
competing in firefighting
skills (photo: B. Kuntarič)

- preveriti pravilno ravnanje na kraju nesreče;
- preveriti raven znanja in spretnosti pri oskrbi poškodovanih, ki ogrožajo življenje;
- preveriti raven znanja in spretnosti pri obvladovanju različnih stanj poškodovanih;
- preveriti izvajanje triaže poškodovanih in neodložljivih ukrepov prve pomoči;
- preveriti izvajanje evakuacije poškodovanih in njihove priprave za transport;
- preveriti delovanje vodij ekip;
- preveriti opremljenost ekip.

centra za prvo pomoč Rdečega križa Slovenije. To je najbolj celovito izobraževanje iz prve pomoči za nezdravstvene delavce. Svoje znanje pripadniki ekip obnavljajo in nadgrajujejo na krajših obnovitvenih tečajih. Tako se seznanijo z najnovejšimi doktrinarnimi smernicami s področja prve pomoči. Preverjanju njihove usposobljenosti za delovanje v različnih okoliščinah, obnavljanju praktičnega znanja, vzdrževanju usposobljenosti ter spodbujanju težnje med člani po čim boljšem izvajanju prve pomoči so namenjena regijska preverjanja in vsakoletno državno preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa. Tako se krepki delo na področju prve pomoči v občinah in podjetjih (ustanavljanje ekip, kadrovsko dopolnjevanje, usposabljanje članov, opremljanje itn.). Namen preverjanja je tudi izboljšati sedanje stanje prve pomoči v Sloveniji. Ekipa, ki se najbolj izkaže na državnem preverjanju, se

Nenehna skrb za znanje

Pripadniki ekip za prvo pomoč se izobražujejo na sedemdeseturnih tečajih po programu Strokovnega

Slika 4:
Ogled reševalnega vozila
(foto: B. Kuntarič)

Figure 4:
Inspection of a firefighting
engine (photo: B. Kuntarič)

Slika 5:
Predstavitev regijske enote za varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi (foto: B. Kuntarič)

Figure 5:
Presentation of a regional EOD unit (photo: B. Kuntarič)

udeleži evropskega festivala prve pomoči, tako imenovanega FACE (First Aid Convention in Europe).

Širša predstavitev sistema zaščite in reševanja

Organizatorji so preverjanje v Kranju izkoristili tudi za predstavitev delovanja najrazličnejših poklicnih, prostovoljnih in dolžnostnih služb ter ekip za reševanje. Gre za gasilce, vodnike reševalnih psov, Civilno zaščito in podobno. Ljudje namreč nimajo pogosto priložnosti, da bi videli vse reševalne službe na enem mestu, razen ob večjih nesrečah.

S poligonov v središča mest

Ena izmed sprememb pri organiziranju teh preverjanj v zadnjih letih je bila tudi ta, da so preverjanje prenesli z različnih vadišč, prej so ga organizirali v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu, v ožja mestna jedra in ga vsako leto pripravijo v drugem mestu. Tako so preverjanje pripravili v Mariboru, na Ptuj, v Novi Gorici, lani je bilo preverjanje v središču Novega mesta, leta 2009 pa je potekalo v Kranju.

Dogajanje, ki je spremljalo preverjanje usposobljenosti, je bilo zelo pestro. Obiskovalci, ki so si vse to ogledali, so dobili potrdilo, da so te ekipe in službe vrhunsko usposobljene.

Slika 6:
Kranj je prizadel potres ... (foto: B. Kuntarič)

Figure 6:
Kranj was struck by an earthquake ... (photo: B. Kuntarič)

Slika 7: Pomoč ranjencu (foto: B. Kuntarič)
 Figure 7: Administering aid to an injured person (photo: B. Kuntarič)

Veliko zanimanja med Kranjčani

Preverjanje je spremljala strokovna medicinska skupina, ki je bila sestavljena iz strokovnjakov in zdravnikov. Ocenjevali so pravilnost, ustreznost in način ter taktiko dela.

»Za sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je to preverjanje ena izmed pomembnih vsakoletnih prireditev in še enkrat se moramo zahvaliti Mestni občini Kranj, da se je takoj odzvala na naš predlog, da preverjanje pripravimo v Kranju,« je povedal Miran Bogataj.

Sicer je preverjanje potekalo zelo tekoče in organizirano in je vzbudilo veliko zanimanje med Kranjčani. Še posebej je treba poudariti, da so organizatorji državno preverjanje

s pomočjo Mestne občine Kranj še dodatno obogatili s predstavitvami in prikazi delovanja številnih mestnih reševalnih služb, od poklicnih do prostovoljnih in Civilne zaščite. Prikazali so tudi nekaj regijskih enot in zmogljivosti z državne ravni.

Množičen obisk osnovnošolcev

Dodatna novost letošnjega preverjanja je sodelovanje velikega števila osnovnih šol iz Kranja. Tako je sodelovalo več kot 2300 učencev iz petih osnovnih šol in ene s prilagojenim programom. »Upam in prepričan sem,« je dejal Miran Bogataj, »da je takšno tudi mnenje spremljevalcev teh učencev, da so otroci pokazali veliko zanimanje in da so bili nameni, zaradi katerih smo organizirali to dejavnost, doseženi. To je, da začnejo mladi spoznavati, da je znanje s področja civilne zaščite sestavni del človekovega življenja in njegovega splošnega znanja.«

Osnovnošolci, ki so prišli na preverjanje ekip prve pomoči, so bili razdeljeni na tri triade, in sicer so bili v:

- **prvi triadi** iz prvih, drugih in tretjih razredov. Ogledali so si igrico Križem kapica, sodelovali so na različnih delavnicah, od barvanja do izdelovanja risb z odtisi, ogledali so si prikaz gasilskih spretnosti. V tej skupini je sodelovalo 681 otrok;
- **drugi triadi** iz četrtnih, petih in šestih razredov, skupaj jih je bilo 748. Zanje so organizatorji pripravili igrico Pikec Ježek in Gasilko Jež, poleg tega so se udeležili različnih delavnic, na katerih so izdelovali maskoto Ježka, origami, didaktične igrice, risali s kredo po asfaltni površini, si ogledali, kako za prvo pomoč pravilno uporabiti trikotno ruto itn. Ogledali so si tudi prikaz gasilskih spretnosti;
- **tretji triadi** (783 učencev) iz sedmih, osmih in devetih razredov. Organizatorji so jih vključili v delavnice in

Slika 8:
 Strogi sodniki budno spremljata delo ene izmed ekip prve pomoči. (foto: B. Kuntarič)
 Figure 8:
 Strict referees closely observing the work of one of the first aid teams (photo: B. Kuntarič)

Slika 9:
Prizorišča preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči si je ogledala tudi ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič, ki so jo spremljali predstavniki organizacijskega odbora. (foto: B. Kuntarič)

Figure 9:
The site of the first aid team evaluation was also visited by Dr. Ljubica Jelušič, minister of defence, in the company of the organizing committee representatives (photo: B. Kuntarič)

predstavitve, na 36 lokacijah pa so si ogledali delo sil za zaščito, reševanje in pomoč. Na 14 točkah so se učenci izkazali z reševanjem testov in se preizkusili v različnih spretnostih.

Prikaz zaščite in reševanja ob nesrečah, ki se nam lahko zgodijo vsak dan

Na preverjanju v Kranju so ekipe prve pomoči prikazale predvsem izvajanje nujne medicinske pomoči ob nesrečah, s katerimi se lahko srečamo vsak dan. Šlo je

Slika 10: Del priznanj in nagrad je ekipam podelil tudi generalni direktor URSZR mag. Boris Balant. (foto: B. Kuntarič)

Figure 10: Part of decorations and awards to the teams were also bestowed by the ACPDR director general Boris Balant (photo: B. Kuntarič)

za nesreče na javni prireditvi, nesrečo, ki se je zgodila v delovnem procesu, ter za ravnanje in ukrepanje ob požaru, prometni nesreči, potresu in ob nesreči pri športni dejavnosti.

Skratka, šlo je za nesreče, s katerimi se srečujemo vsak dan, in jasno je, kako pomembno je znanje s tega področja. Naj omenimo le primer pripadnika ekipe prve pomoči Civilne zaščite s Ptuja, ki je pred dobrim mesecem na trojanskem klancu rešil deklico, ki se je dušila z bombonom.

»Če primerjam delovanje letošnjih ekip, upošteva je tudi tisto, kar so pokazale danes in kar so pokazale na regijskih preverjanjih, se njihovo znanje, izurjenost, ukrepanje in odločnost izboljšujejo,« poudarja Miran Bogataj. »Posebej je treba izpostaviti dejstvo, da smo pri teh ekipah v neke vrste transformaciji. V preteklih letih smo imeli za ta ukrep, za prvo pomoč, ekipe Civilne zaščite. Zdaj pa želimo, da bi več ekip prve pomoči organizirali Rdeči križ, gasilci in druge nevladne organizacije. Tako bi povečali mobilnost in fleksibilnost teh ekip in to nam v tej strukturi tudi uspeva. Tako je letos na preverjanju ekipa prve pomoči jedrske elektrarne iz Krškega, nekaj ekip je iz vrst gasilcev. Naj omenim ekipo prve pomoči iz Materije, ki jo sestavljajo gasilci, in nekatere druge, v katerih so članice in člani Rdečega križa.«

Po besedah Mirana Bogataja so vse dejavnosti, ki so jih izvedli v Kranju, delovanje ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa, predstavitve, ki so jih pripravile poklicne in prostovoljne reševalne službe, pa tudi vse dejavnosti, ki so jih izvedli skupaj z mladimi, eno samo sporočilo javnosti. To je, da se je sistem zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah pripravljen odzvati na vse vire ogrožanja, tudi na sodobne vire, in tudi če najštevilnejši del predstavlja prav prostovoljci, je njihovo znanje visoko strokovno, je njihova usposobljenost resnično profesionalna, zato so zagotovilo za jutrišnji dan, ko mora biti varnost v družbi še večja, kot je danes.

Slika 11:

Zmagovalni ekipi prve pomoči jedrske elektrarne Krško je priznanje izročila ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič. (foto: B. Kuntarič)

Figure 11:

The winning team of the Krško nuclear power plant received the award from the defence minister Dr. Ljubica Jelušič (photo: B. Kuntarič)

Mesto	Ekipa	Skupaj točk
1.	NE Krško	6120
2.	OZRK Ljubljana	6076
3.	CZ občine Mislinja	5806
4.	CZ MO Ptuj	5776
5.	CZ občine Hrpelje - Kozina	5623
6.	CZ občine Šentjernej	5596
7.	OZRK Cerknica	5425
8.	OZRK Šentjur	5338
9.	MO Kranj	5261
10.	OZRK Idrija	5210
11.	PGD Poljčane	5103
12.	CZ MO Murska Sobota	4998
13.	ETI, d. d., Izlake	4716

Ekipa RK Srbije, ki je nastopila zunaj konkurence, je zbrala 6035 točk.

Preglednica 1: Končni vrstni red ekip prve pomoči
Table 1: Final placings of first aid teams.

Na preverjanju v Kranju je sodelovalo štirinajst ekip, in sicer je na povabilo Rdečega križa na preverjanju sodelovala tudi ekipa prve pomoči iz Srbije. Na evropskem preverjanju usposobljenosti za leto 2009 je namreč zasedla prvo mesto in Srbija bo organizatorica tega preverjanja oziroma festivala za leto 2010. Ekipa prve pomoči iz Območnega združenja Rdečega križa Ljubljana pa je bila na evropskem festivalu med 25 udeleženkami odlična šesta.

Analiza preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči leta 2009

Novembra lani je v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu potekala analiza regijskih in državnega

preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa v letu 2009.

Analize so se udeležili člani organizacijskega odbora 15. državnega preverjanja, predstavniki izpostav URSZR, predsedniki organizacijskih odborov RKS in ocenjevalnih komisij regijskih preverjanj ter Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije.

Razpravljavci so med drugim poudarili:

- tudi v prihodnje je treba nadaljevati vključevanje šol v regijska preverjanja;
- preverjanje usposobljenosti mora še naprej ostati v mestnih središčih;
- nadaljevati je treba medijski pristop, kakršen je bil letos v Kranju, saj je prispeval, da si je preverjanje v Kranju ogledalo toliko občanov;
- ekipe prve pomoči je treba vključevati tudi v intervencije ob resničnih nesrečah;
- preverjanje naj bi v prihodnosti preraslo v mini dneve zaščite in reševanja v regijah, vendar mora osrednje dogajanje ostati preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči;
- še naprej je treba vztrajati pri ustanavljanju prostovoljnih ekip prve pomoči pri Rdečem križu in drugih nevladnih organizacijah.

Viri in literatura

1. Načrt priprav in izvedbe 15. državnega preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči CZ IN RKS.
2. Zapisniki s sej organizacijskega odbora.
3. Gradivo za medije, URSZR in Izpostava URSZR Kranj.
4. Poročilo o 15. državnem preverjanju usposobljenosti ekip prve pomoči CZ in RKS.
5. Poročilo o izvedbi tehničnega dne za učence osnovnih šol.